I чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

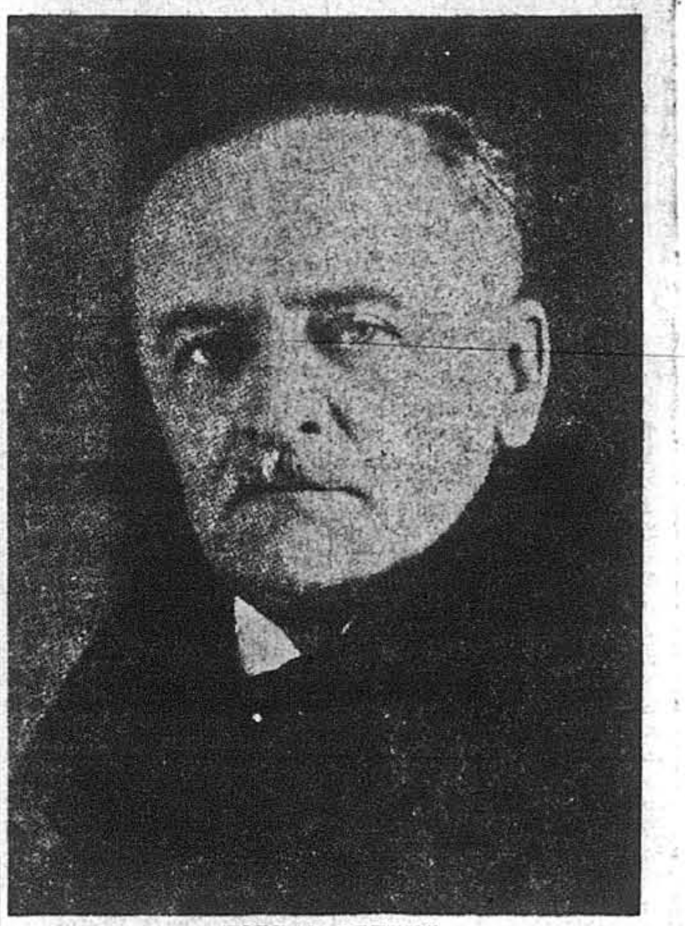
Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЛИСТОПАДА 1972 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 8, 1972 No. 206. VOL. LXXIX.

Екзекутивні урядовці і голови Округ УНС нараджувались на Союзівці

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. — Минулої суботи, 4-го листопада, тут у пополудневих годинах відбулися організаційні наради Українського Народного Союзу з участю його екзекутивних урядовців, обласних організаторів та голів Окружних Комітетів Відділів УНСоюзу. Наради відкрив і ними проводив їх організатор, керівник організаційного відділу УНС, головний секретар д-р Ярослав Падох, інформуючи, що УНСоюз має тепер 30 Округ, з яких 26 були запрошені на ці перші того роду наради, що мають потрійну мету: (1) встановити, чим є і чим повинні бути Окружні Комітети УНС, (2) чи маємо змагати дальше до перебудови УНСоюзу на триступневу організацію з Головним Урядом, Окружними Комітетами і Відділами, та (3) висловити свої думки про майбутнє і не займатись злободенними сьогоднішніми проблемами. Головний предсідник Йосип Лисогір у своєму слові звернув увагу, що від двох років УНСоюз виказує деякі втрати в членстві і це саме повинно бути головною темою цих нарад, бо організаційний ріст і розвиток є першою і головною гарантією майбутнього. В дальшому короткі доповіді про стан і розвиток керованих ними відділів виголосили головний касир мгр Уляна Дячук, заступник головного предсідника і рекордовий секретар Володимир Сохан, головний секретар д-р Ярослав Падох і ред. Антін Драган. Опісля відбувся панель на організаційні теми з участю обласних організаторів головного радного Степана Гавриша, головного радного Євгена Репети, Василя Оріховського та д-ра Михайла Снігуровича. Модератором був д-р Ярослав Падох. Запити і відповіді заторкували різні аспекти та методи організаційної праці. Голови і представники Округ ставили запити та висловлювали свої завваги. В конференції, крім згаданих, взяли участь голови і репрезентанти Округ: д-р Осип Коропей з Ровд Айленду, Михайло Ольшанецький з Чикаґо, Юліян Баранюк з Нюарку, головний радний Дмитро Попадинець з Монтреалю, Іван Голик зі Скрентону, Іван Малко й Емануїл Притула з Балтімору, Карло Сачко з Піттсбурґу, д-р Іван Флис і Михайло Хоманчук з Ню Йорку, головна радна Анна Гарас з Аллентавну, головна радна д-р Анна Чопик з Бостону, мгр Роман Дяків з Вилкіс Бері, Петро Головачук з Пассейку, Павло Шевчук з Трой, головний радний Володимир Запаранюк з Ютики. Обласні організатори Степан Гавриш, Євген Репета і д-р Михайло Снігурович рівночасно репрезентували Округи УНС у Філядельфії, Детройті та Коннектикат.

СТОРІЧЧЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

БОГДАН ЛЕПКИЙ
(9 листопада 1872 — † 21 липня 1941)*

ВОСКРЕСНЕ, ВСТАНЕ УКРАЇНА!...

УРИВКИ З ПОЕМИ „В ХРАМІ СВ. ЮРА"

... І колись
За море сліз, що розлилось,
За кожний зойк і плач дитини,
За все, що нині в'яне й гине —
Вони стократно заплатять.
Дарма плюндрують і палять!
Над попелища і могили
Здійметься ясний, сніжнокрилий
Дух правди й волі. Оживе,
І зацвіте й зазелениться,
Що нині кров'ю червониться,
Широко в світі засливе
Наша зруйнована країна,
Воскресне, встане Україна!
Тільки не тратьте, браття, віри,
Тільки не будьте маловіри,
Тільки не будьте, як бур'ян,
Хто ступить — той йому і пан.
А стійте твердо, як скала,
Хай розіб'єсь об вас хула,
І вража лють й нікчемна месть...

Бо мусить, мусить побідити
Добро і правда на землі.
Пропадуть, счезнуть люди злі,
Як дим від вітру пропадає,
Як від огня віск тає — стають!
Лиш духом не падіть, не млійте,
Як дуби в бою кріпко стійте,
І не хиляйтеся лозою.
Благословен, хто впаде в бою
За вітчину, за справу люду. —
Його повіки не забудуть...

БОГДАН ЛЕПКИЙ

Ніксон і Роджерс переконані, що швидко буде мир у В'єтнамі

Вашингтон. — Однаково президент Ніксон, як державний секретар Вілліям Роджерс запевняли у своїх виступах через радіо наприкінці минулого тижня, що мир у В'єтнамі запевнений і прийде в найкоротшому часі. Державний секретар Вілліям Роджерс, відповідаючи на запити журналістів на радіопередачі „Зустріч із пресою", відмовився визначити докладно, коли прийде підписання з комуністами договору про перемир'я у В'єтнамі, але припускав, що це станеться „радше впродовж тижнів, як днів". Зате він потвердив, що найбільшу підставу до оптимізму дала заява голови делеґації Північного В'єтнаму Хуана Туі, складена в минулу суботу, а саме, що Північний В'єтнам не відмовляється від ще одної зустрічі з делеґатом президента Ніксона Генрі Кіссінджером, дармащо він, Хуан Туі, відчитав вийнятки з листа президента Ніксона до північно-в'єтнамського прем'єра Фам Ван Донґа з 20 жовтня ц. р., в якому Ніксон буцім-то погодився підписати договір про воєнне перемир'я у В'єтнамі 31-го жовтня ц. р. Але Хуан Туі заявив, що Північний В'єтнам готов далі переговорювати, „якщо Америка бере це поважно". Вілліям Роджерс потвердив, що воєнне перемир'я мусить простягнутись однаково на В'єтнам, як Ляос і Камбоджу. Він ствердив, що „великі постачальники", СССР і Комуністичний Китай, прийшли разом із ЗСА до переконання, що продовжування війни у В'єтнамі не приносить нікому користи і що ні одна сторона не може осягнути там рішальну перемогу на бойовищах. З другого боку президент Південного В'єтнаму, Нгуєн Ван Тіє, запропонував, щоб замість пляну, що його виготовив Генрі Кіссінджер з комуністичним деле-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Сторіччя з дня народження Богдана Лепкого відзначило НТШ науковою конференцією

Ню Йорк. — В суботу 4-го листопада ц. р. тут відбулася для відзначення сторіччя з дня народин видатного західньоукраїнського поета, прозаїка і літературознавця, автора трилогії „Мазепа" — Богдана Лепкого наукова конференція, влаштована Управою Наукового Товариства ім. Шевченка у ЗСА та дирекцією його Філологічної Секції. Відкрив конференцію вступним словом проф. Василь Лев, директор Філологічної Секції. Доповідь д-р Софії Карпінської про Богдана Лепкого, як вченого і професора Ягайлонського Університету в Кракові, прочитав з огляду на хворобу доповідачки, інж. Роман Кобринський. На дальшу програму Конференції склалися доповіді: д-ра Марії Кобринської на тему „Богдан Лепкий на тлі літературного Кракова", проф. Василя Лева про Богдана Лепкого, як поета і письменника і проф. Д. Горняткевича про Б. Лепкого, як маляра. Конференція відбувалася в Українському Інституті Америки з участю понад 30 осіб.

В Міннеаполісі відзначають 40-ліття священства о. шамбеляна д-ра С. Кнапа

Міннеаполіс (Д-р М. Козак) — Місцева українська громада в Твін Сити відзначить в неділю 12 листопада ц. р. сорокліття священства відомого нашого душпастиря і громадянина з тут уже родженої генерації о. шамб. д-ра Степана Кнапа.

В програму свята входить благословенства св. Літургія, яку відправить Ювілят в церкві Св. Константина, а після того в шкільній авдиторії відбудеться бенкет з відповідною програмою.

о. Шамбелян Степан Кнап

Життя цього нащадка українського народу відзначається довголітньою тяжкою і сумлінною працею і є завершене багатьма великими успіхами для добра свого народу і його церкви.

Отець шамбелян Кнап народився 28 листопада 1909 року в Пенсильвенії, в містечку Сімпсон, в родині наших перших поселенців Михайла і Варвари з Ориників. Початкову освіту здобув в рідному місті. Тому, що вже змалку виявляв велике бажання бути священиком, в жовтні 1927 року Єпископ Кир Константин Богачевський вислав його на студії в Римі, де в грудні 1929 року він здобув диплом доктора філософії. На дальшу науку отець Шамбелян вступив до Папської Семінарії Святого Йосафата, а 13 листопада 1932 року Єпископ Перемишля Кир Йосафат Коциловський висвятив його на священика Української Католицької Церкви.

Молоденьким, бо тільки 24-літнім священиком він вернувся до міста своїх батьків в Пенсильвенії, де 5 жовтня 1933 року він відправив першу Службу Божу. Перших кілька місяців він виконував обов'язки сотрудника при українській католицькій катедрі у Філядельфії, а вже в лютому 1934 року дістав призначення на пароха в Арнолд Ню-Кінґстон, в Пенсильвенії. Служіння молодого священика в цьому місті за 19 років увінчалося багатьма успіхами: закуплення дому для сестер - монахинь, за-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПРИХИЛЬНИКИ І ПРОТИВНИКИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЛЯВІНОВУ ПЕРЕМОГУ ПРЕЗ. НІКСОНА

Вашинґтон. — Переведені в останніх днях перед вівтірковими Президентськими виборами опитування вказують на безсумнівну, просто лявінову, перемогу през. Ніксона над його демократичним противником сен. МекҐоверном. Згідно з опитуванням, що його провів щоденник „Ню Йорк Таймс" через своїх кореспондентів у 50 стейтах ЗСА, у 48 із них перемога през. Ніксона запевнена і тільки у двох, у Массачузетсі й Висконсині, сумнівна. Ці дві останні стейти диспонують тільки 28 голосами електорів. В політичних колах, і республіканських і демократичних, вважають, що перемога през. Ніксона буде небувалою в усій історії президентських виборів у ЗСА. Водночас із цим передбачають, що демократи затримають у Сенаті своє одно чи два місця, за те ж у Палаті Репрезентантів вони можуть втратити, яких 10 до 20 конґресменів. На величезну, лявінову перемогу през. Ніксона вказують також висліди опитувань, проведених двома іншими аґенціями — Ґеллупа і Гарриса, у висліді яких встановлене, що за Ніксоном буде голосувати в загальному понад 60 відсотків виборців і що він здобуде більшість понад яких 20 мільйонів голосів. У своїй останній промові, виголошеній у неділю 5 листопада із Ст. Клементе в Каліфорнії, де він буде голосувати, през. Ніксон проголосив 10-точкову програму своєї діяльности на найближчих десять років, ставлячи справу миру на першому місці своєї дії і стверджуючи, що це не виборча обіцянка, але ж ідеал, в ім'я якого він хоче бути вибраний. Противник през. Ніксона демократичний сенатор Джордж МекҐоверн, ведучи того ж самого дня свою виборчу кампанію в Ню Йорку — у Брукліні і на Бронксі, обвинувачував далі през. Ніксона в тому, що він вводить у блуд американську націю, заявляючи, що війна у В'єтнамі посилюється, а не зближається до свого кінця.

У Ню Йорку відсвятковано урочисто роковини Листопадового зриву і УПА

Ню Йорк. — Відзначення 54-их роковин Листопадового перевороту та 30-их роковин постання УПА розпочалось у Ню Йорку в п'ятницю 3 листопада 35-хвилинною радіо - передачею заходами постійної радіо - програми церкви св. Юра. Передавано монтаж пісень і віршів, що віддзеркалювали історію українського визвольного руху. В неділю 5 листопада в усіх українських церквах відбулися Богослужби у намірені українського народу з Панахидами по поляглих борцях за волю. У церкві св. Юра були приявними молодечі й комбатантські організації з прапорами, а патріотичну проповідь виголосив парох тієї церкви, о. д-р В. Гавліч. Пополудні відбулася в авдиторії Стайвезант-школи Академія, яку проф. О. Омельський розпочав відіграним на фортепіяні обох гимнів. „Апель Поляглим", до якого стали делеґації молодечих і комбатантських організацій з 14 прапорами, перевів пполк. УПА Юрій Лопатинський. На його заклик вшановано Поляглих однохвилинною мовчанкою та закінчено Апель відспіванням „Ой, у лузі червона калина". Ред. Іван Кедрин - Рудницький виголосив промову, в якій нав'язав історичні події до нинішнього часу й шансів відзискання української державности. У мистецькій частині виступив чоловічий хор „Прометей" із низкою пісень під диригентурою М. Длябоги та з солістами В. Карпиничем, З. Чорнобілем і В. Сілецьким при акомпаніяменті Ірини Чуми. Ія Мацюк (сопран) відспівала чотири пісні при акомпаніяменті О. Омельського. Пластова молодь місцевої станиці виконала монтаж „Листопадові дні", в якому пісні чергувались з рецитаціями патріотичного тексту. У хорі пластунок під проводом Віри Самущак і Марусі Дармограй виконавцями були Люба і Орися Дмитрик, Рома Чижик, Христя Дармограй, Петруся Зимна, Оксана Сидоряк і Люба Скрипець. У рецитаторській частині взяли участь Людмила Канюґа, Марта Зелик, Віра Чума, Оксана Ярема і Марта Лопатинська, та три юнаки — Ярослав Куровицький, Ярослав Шуль і Ростислав Декайло. Біля декораційного гробу клячали Леся Баранська і Христя Крун. Ввесь монтаж зладила і його мистецьке переведення підготовила Евстахія Гойдиш. Закінчено Академію відспіванням „Не пора". Заля вміщає к. 600 місць, була вщерть повна.

Митрополит Мстислав посвятив могилу кол. президента УНР Андрія Лівицького і його дружини Марії

Бавнд Брук. — В суботу 4 листопада ц.р. відбулося тут на Православному Цвинтарі посвячення пам'ятника роботи померлого скульптора Сергія Литвиненка на спільній могилі президента УНР в екзилі Андрія Лівицького і його дружини Марії. Домовину покійного Президента разом з пам'ятником перевезено заходами і коштом гурту колишніх приятелів і однодумців Андрія Лівицького з цвинтаря у Мюнхені. Акт посвячення і відповідний молебень відправив Митрополит УПЦеркви Мстислав в сослуженні о.о. протопресвитерів А. Селепини і Ф. Шпаченка, митратів І. Данилевича і П. Фалька і протоієреїв М. Земляченка й І. Іляшенка. Дияконував о. Михайло Ольховий. Митрополит Мстислав виголосив коротку промову з підкресленням історичної ролі, яку відіграв Андрій Лівицький. Православний цвинтар в Бавнд Бруку — звернув він увагу — став справжнім українським Пантеоном, бо вже два колишні президенти — Степан Витвицький і Андрій Лівицький — спочили тут, поруч з великим гуртом військових і культурних діячів. — На посвяченні і пізнішому прийнятті приявними були з родини покійних Андрія і Марії Лівицьких — їхня донька Наталя з чоловіком Петром Холодним і внучка Покійних — Іда Харина з двома синами. Син, президент УНР в екзилі Микола Лівицький, не

(Закінчення на стор. 3-ій)

„Голос Америки" подвоїв час радіопересилань українською мовою

Вашинґтон. — Починаючи від понеділка, 6-го листопада, урядовий „Голос Америки" збільшив свої радіопересилання українською мовою з дотеперішніх двох до чотирьох годин денно, по дві години рано і вечером. Збільшення вдвоє часу радіопересилань „Голосу Америки" в Україну заповів під час свого виступу на XI Конґресі Українців Америки 7 жовтня ц.р. директор Інформаційної Аґенції З'єднаних Стейтів Франк Шекспір, згадавши при цьому, що розвиток радіопрограм українською мовою в рямках „Голосу Америки" треба у великій мірі завдячувати наполегливості і дбайливості директора цих програм п. Михайла Терпака. Почавши від понеділка, 6-го листопада рано за київським часом, що відповідає вечірнім годинам попереднього дня в Ню Йорку, українські програми „Голосу Америки" передаються кожного дня від години 5 до 7-ої рано за київським часом (в Ню Йорку тоді год. 9 - 11 вечора) на коротких хвилях в 31, 41 і 49 метра та на середній хвилі 251 метр, та від год. 7 -9 вечора за київським

дир. Михайло Терпак

часом (в Ню Йорку тоді год. 11 - 1 вполудне) на коротких хвилях в 16, 19, 25, 31, 41 і 49 метра. Ранішні програми (за київським часом) присвячені головно подіям дня, а у вечірніх програмах (за київським часом) подається ще загальний огляд подій, коментарі, різноманітності тощо. В обидвох програмах, ранішній і вечірній, збільшено час передач вісток з українського життя та програм на українські теми. Український Відділ „Голосу Америки" затруднює тепер 22 працівників.

Молодь була головним виконавцем програми Листопадового Свята і 30-річчя УПА в Джерзі Сити

Джерзі Сити. — На удекоровану національним прапором та національними емблемами сцену вийшла зодягнена у вишивану сорочину 8-літня Оленка Певна та вклонившись ґраціозно, почала деклямувати вірш М. Щербака „Листопад". Вірш короткий, але заки вона скінчила, пані Котик, дружині голови Відділу УККА д-ра Євгена Котика, та не тільки іншим паням, але й деяким сивоголовим комбатантам українських визвольних змагань блищали сльози в очах. Подібне зворушення викликали виступи й інших юних виконавців програми Святочної Академії, що відбулася в 54-ту річницю Листопадового Зриву та 30-ліття постання Української Повстанської Армії в Джерзі Сити в пополудневих годинах минулої неділі, 5-го листопада у великій і заповненій залі місцевого Українського Народного Дому. Імпрезу влаштував місцевий Відділ УККА і її попередила торжественна Свята Літургія в намірені українського народу, відправлена в церкві св. Петра і Павла. Святочну Академію започатковано співом американського

(Закінчення на ст. 4-ій)

У ДЕНЬ ВИБОРІВ

Це число „Свободи" друкується в понеділок, 6-го листопада, з датою середи, 8-го листопада. З датою 7-го листопада, з уваги на День Виборів „Свобода" не появиться. Чергове число „Свободи" із вислідом виборів друкуватиметься в середу, 8-го листопада, з датою наступного дня.

Відбулася зустріч громадянства з письменниками і науковцями в Брукліні

Бруклин, Н. Й. — 21-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштував 5-го листопада 1972 р. в авдиторії школи св. Духа цікаву імпрезу „Творчу зустріч громадянства з письменниками і науковцями". Громадянство бажало вшанувати професора ботаніки Наталію Осадчу-Янату, письменницю Аллу Коссовську та д-ра Луку Луцева. Вшановано також покійного о. пароха Николая Вояковського, про якого доповідала мгр Ярослава Зарицька, а культурно-освітня референтка 21-го Відділу п-і Зеновія Колодій відчитала уривок твору о. Вояковського. Вона вела програму, яку відкрила голова 21-го Відділу п-і Маруся Стефанишин короткою промовою. Любов Дражевська виголосила коротку доповідь на тему „Наталія Осадча-Яната — український ботанік", в якій змалювала тернистий життєвий шлях українського науковця під окупаційним большевицьким режимом, який переслідував її чоловіка та її саму. Та все таки Наталія Осадча-Яната зуміла добитися поважних успіхів, корисних здобутків для української науки в ділянці лікування рослинами. Пані Осадча-

(Закінчення на ст. 4-ій)

О. Протопресвітер Філімон Кульчинський помер у Трентоні на 82-му році життя

Трентон, Н. Дж. — В неділю 5 листопада ц. р. тут помер на 82-му році життя видатний душпастир і церковний діяч, колишній адміністратор Української Автокефальної Православної Церкви у Бразилії св. п. о. Протопресвітер Філімон Кульчинський. Народжений 1891 року Покійний закінчив Київську Духовну Академію 1914 року і після Першої світової війни був професором Духовної Семінарії у Крем'янці на Волині та після переїзду до Канади вже по другій світовій війні — професором Колеґії св. Андрея у Вінніпеґу. Згодом був головою Головного Церковного Управління УАПЦ у Бразилії і потім настоятелем української автокефальної православної парафії св. Юрія Переможця в Трентоні, Н. Дж. Похоронні обряди відбудуться у Трентоні і в Бавнд Бруку, а тіло Покійного, згідно з останньою волею Покійного буде перевезене на вічний спочинок до Курітіби у Бразилії. Покійний осиротив сина професора Володимира Кульчинського, племінниць Ліду Дейнеку і Галю Острянську та ближчу й дальшу родину у Бразилії і в Україні.

ПОМЕР РАДНИК ВОЛОДИМИР МАРКІВ

Ню Йорк, Н.Й. — В суботу 4 листопада ц.р. тут помер на 71-ому році життя бл. п. Володимир Марків, колишній суддя на Рідних Землях. Панахиди і парастас були заповіджені на понеділок 6 листопада 1972 року о год. 7:30 в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку. Похорон був призначений на вівторок 7 листопада о год. 9-ій ранку з того ж заведення до церкви св. Юра і звідти на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку. Покійний осиротив доньку Ліду із зятем Орестом Глютом, внуків Аріядну і Марка та ближчу й дальшу родину в Америці і в Україні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Сторіччя Богдана Лепкого

В черзі видатних сторічників української літератури й науки — таких як Леся Українка, Василь Стефаник, Агатангел Кримський, століття з дня народження яких були відзначувані в Україні і в діяспорі минулого, 1971 року, на цей, 1972 рік припадає й століття з дня народження видатного західньоукраїнського поета, прозаїка і літературознавця, історика української літератури Богдана Лепкого. Ювілею цього письменника Галицької України в сьогоднішній Україні режим не дозволить святкувати і тому з тим більшим підкресленням відзначає його достойно й широко українська спільнота поза Україною, в різних країнах свого поселення.

Народжений на Галицькому Поділлі, 9 листопада 1872 року в старій священичій родині, близькій традиціями й побутом до українського селянства, Богдан Лепкий став не тільки виразником - поетом і повістярем цієї української землі, але й водночас, як автор трилогії про Мазепу, одним із провідних ідеологів українства, названого ворогами України як мазепинство. Як творець „Мазепи", як автор патріотичних поем, таких, як друковані в цьому числі „Свободи" поеми „Два голоси" і „В храмі святого Юра", Богдан Лепкий ніколи не буде визнаний московським режимом і його чиновниками в Україні. Але тим ближчим і дорожчим залишиться він для всіх тих, що, покинувши рідні землі — як заробітчанські чи політичні емігранти — вибрали для себе гіркий хліб вигнання.

Особливо ж близький Богдан Лепкий своїми віршами, візіями, творами численним ґенераціям українців-емігрантів у ЗСА, в Канаді, в Арґентині, Бразилії та інших країн поселення. Це Богдан Лепкий приходив до них кожного року із своїм щедруванням — різдвяними й великодніми віршами, — про коляду й колядників, про Святвечори в Україні, про великодні дзвони й гагілки. Це Богдан Лепкий промовляв до них із сторінок газет, журналів, збірників, антологій, образами і спогадами про далекий рідний край з хрестами, смутком і слізьми, із закликами не втрачати віри, стояти твердо як скеля, боротися за те, щоб воскресла, встала Україна. Це Богдан Лепкий своїми повістями й оповіданнями вичаровував, утверджував славу могутньої козацької України і її гетьманів.

І тому з глибокою пошаною і з щирою любов'ю відзначаємо сьогодні ми всі, зокрема ж ті, що опинилися й живуть довгими десятиріччями, як колись він, на скитальщині, століття нашого рідного і близького нам поета — Богдана Лепкого.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Напередодні Першої світової війни, у львівському щоденнику „Діло" з дня 6 липня 1914 року була вміщена поема Богдана Лепкого „Два голоси", що її передруковуємо нижче без змін, тільки з усучасненням правопису.

БОГДАН ЛЕПКИЙ

ДВА ГОЛОСИ

Деклямація автора на привітнім Вечорі Шевченкового Ювілейного Здвигу у Львові 27 червня 1914 р.

ГОЛОС ЗНЕВІРИ:

Чи чуєте підземний стон?
„Ломіть кордон! Ломіть кордон!"

Ломіть кордон! Хто каже се?
То вітер щось таке несе.

Який кордон? Чи Сян чи Прут
Нам всюди дім, де теплий кут,

Чи тут, чи там! працюй, як віл
Пани в гору, біднота в діл.

Нам все одно, баґнет чи кнут,
Нам всюди зле, і там і тут.

Нам все одно, чи Сян, чи Дон,
Де ступиш, там тобі кордон.

Кордон до щастя і добра...
Яких нам ще кордонів тра?

ГОЛОС НАДІЇ:

А я вам кажу: день іде,
Іде така година,
Коли ні тут, ні там, ніде,
Кордонів жадних не буде
Лиш даль далека, синя.

А я вам кажу: близький час
І хвиля недалека,
Що буря звіється нараз,
Згуртує і змішає нас
І зблизька і здалека.

Хто каже вам, що все одно,
Де жити, як вмирати,
Той тягне вас в багно на дно,
Той вам дає без дна судно
І каже кермувати.

А я вам кажу: майте слух,
І позір тому дайте,
Що вам говорить Волі Дух,
Про близьку хвилю заверух
І хвилі тої чайте!

Як вдарить нам підземний дзвін
І сурми заголосять,
То йдім туди, де кличе — Він,
Через кордони, ген над Дін!..
Нас кості предків просять.

Не підем ми, прийдуть вони,
Таке вже в світі право...
Як сталь гартується в огні,
Так ти нас, Воле, розогни,
Веди, веди нас, Славо!

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

МОЛОДЕЧИЙ СФІНКС

Цього листопада понад 25 мільйонів нових виборців матимуть право уперше вкинути свою виборчу картку в урну або потиснути бажаний ґудзик виборчої машини. З цього числа майже 14 мільйонів будуть у віці від 21 до 25 років, — це число становить нормальний приріст виборчого населення згідно з дотеперішнім конституційним приписом, який дозволяв голосувати кожному громадянинові, що покінчив 21 рік життя. Решта, понад 11 мільйонів, складатиметься з молодих людей від 18 до 21 року життя, яким признала виборче право нова, 26-та поправка до Конституції, що увійшла в життя 30-го червня 1971 р.

Це вже четвертий раз побільшено число виборців шляхом поправки до Конституції від часу її прийняття в 1789 році. П'ятнадцята поправка дала право голосування неграм, 19-та — жінкам, а 23-тя — мешканцям Дистрикту Колюмбія у виборах Президента.

Нова поправка може похвалитись свого роду рекордом швидкости: пропозиція на зниження виборчого віку була поставлена з початку 1971 року, як тільки зійшовся 92-ий Конгрес. Пропозиція пішла швидкою ходою через комісії і пленум обох Палат, і вже 10 березня того ж року прийняв її Сенат 94:0 голосами, а 23 березня і Палата Репрезентантів 401 голосами проти 19. Отже, кожна Палата прийняла пропозицію вимаганою більшістю 2/3 голосів. Того ж дня вислано її стейтам на ратифікацію, якої вимагає зміна Конституції. Вже 30-го червня, з хвилиною, коли 38-ий стейт (Огайо) дав свою ратифікацію, забезпечивши потрібну більшість 3/4 стейтів, історична 26-та поправка стала інтеґральною частиною Конституції. Коли вже акція Конгресу була особливо швидка, то ратифікація впродовж трьох місяців і сімох днів скоротила майже наполовину час попереднього рекордового ратифікаційного процесу.

Правда, справа була вже підготована, передискутована й переборена ще за 91-го Конгресу, починаючи з 1970 року. Сама пропозиція на зниження виборчого віку пройшла тоді як „причіпка" до Закону про Виборчі Права з 1965 року, який мав бути продовжений. Але внаслідок скарг Найвищий Суд рішив, що закон порушив Конституцію, бо Конгрес мав право встановлювати виборчі кваліфікації не для стейтів, а тільки для Унії. Тільки зміна Конституції могла правно вирішити справу. Зближався виборчий рік, і треба було поспішати. Так і ухвалено 26-ту поправку, в якій сказано: „Ні ЗСА, ні окремі Стейти не вправі заперечити або обмежити право голосування з причин віку громадянам ЗСА, які покінчили 18 років життя".

Відмолодження виборчої маси проходило під двома аспектами. Наперед постало логічне питання: чи молодь, осягнувши 18 років життя, стає здібною брати на себе таку відповідальність за долю країни, яка покладена на виборця? Ми живемо в часах воюючого лібералізму, коли молодь підносить голос і домагається права на співкерування в кожній ділянці суспільного життя. „Ліберали" усякого покрою підтримували це домагання, а „старші", особливо ті, які розраховували на виборчу піддержку народу за їх „поступові" ідеї, не посміли заперечити тому явно. Під час дебатів ішла свого роду ліцитація похвал для молоді і її „зрілости". Були голосні — і трохи демагогічні — заяви про те, що коли молодь здібна проливати кров за країну на полі бою, то, очевидно, вона здібна і керувати країною. Заговорили психологи про зрілість молоді (а чого не можуть доказати теоретично психологи?) і заявляли політики, що співвідповідальність за правління країною дасть нагоду молоді спрямувати надмір енергії в позитивному напрямі... Тільки потиху, в закутках кулюарів, далеко від публічної арени, дехто несміло висловлював сумнів, чи справді молодь практично доказала свою зрілість і здібність нести відповідальність за долю країни, а то й світу, своїми інколи кривавими демонстраціями під наказом чужої сили, своїм голосним криком, що лунав з університетських кемпусів вслід за камінням, під звуки брязкоту розбиваних шиб, а то й при світлі підпаленої бібліотеки, нищенням карт воєнного покликання, а то й національних прапорів, накиненим стилем обдертого одягу та диких зачісок і мертвецькими медитаціями замість праці. Та ці всі сумніви не могли спинити майже стихійного законодавчого процесу, що вкінці дав право 18-літнім юнакам виявляти свою волю голосуванням.

Більш явний і актуальний був другий аспект — політично - партійний. Коли Ніксон підписав без вета ще перший закон про обниження виборчого віку, йому закинув дехто з партійних стратегів, що це була його велика політична помилка. Бо з дотеперішньої активности молоді можна було доволі логічно думати, що вона в цілості, або бодай у величезній більшості, ліберальна і демократична. Демократи готувались на величеньку пайку із цих 25 мільйонів нових і молодих виборців. МекҐоверн, кажуть, числив, що бодай 18 мільйонів молодих виборців п о в и н н о голосувати за нього і запевнити йому 8 мільйонів більшости. Почались калькуляції, прогнози, досліджування опіній. Сенаторам, мандати яким вигасають і мають іти під голосування 1972 року, обчислено, що число нових, молодих виборців значно перевищує число голосів, які дали їм більшість у попередніх виборах.

П. Ф.

„УВЕРТЮРА" ДО ПАРЛЯМЕНТАРНИХ ВИБОРІВ

Мюнхен. — 19-го листопада відбудуться вибори до парляменту Німецької Федеративної Республіки. Уже тепер іде повною парою аґітація політичних партій, що виставили своїх кандидатів на послів у майбутньому парляменті — бундестаґу.

У радіопередачах і в телевізії та на публічних вічах промовляють до громадян республіки міністри, колишні члени парляменту, журналісти, письменники. Дві великі партії — християнські демократи і соціял - демократи — вже мають за собою з'їзди, на яких вони затвердили свої виборчі праграми. Третя партія — ліберальна також відбула цими днями свій з'їзд у Фрайбурґу.

Окрім цих партій, що мають надію після виборів до парляменту дійти до влади в республіці, є ще дрібні групи, які беруть участь у виборах „задля годиться", щоб знали в Німеччині й на світі, що такі партії існують. Це — Націонал - Демократична Партія, Німецька Комуністична Партія та Партія Европейських Федералістів. Націонал - Демократи — це підмальована маска „непоправних" нацистів, що не можуть забути „того щастя, тої долі", коли Гітлерове військо панувало на просторах від Північного Рогу до Крети й Бенґазі в Африці і від Піренеїв до Кавказу й Волги.

Німецьку К о муністичну Партію в Західній Німеччині дозволено недавно. Треба її відрізняти від „Комуністичної Партії Німеччини", яка заборонена і діє леґально тільки в Західньому Берліні. Назва Партії Европейських Федералістів промовляє сама за себе.

22 жовтня відбулися вибори до громадських самоврядних установ — міських і сільських — у двох провінціях Західньої Німеччини: в Гессені та в Долішній Саксонії. В той день безупину періщив дощ у всій Федеративній Республіці, і можна було сподіватися, що виборці не схочуть мокнути, ідучи до виборчих дільниць. Але проти дощу допомогла техніка: на чотирьох мешканців Західньої Німеччини приходиться один автомобіль, тому дощ не налякав виборців, вони сухі доїхали до місця виборів і сухі вернулися додому.

Що показали комунальні вибори в Німеччині? Тут бачимо продовження процесу поляризації: виборці все більше виявляють свою прихильність до великих партій. Приріст голосів мають у Гессені та в Долішній Саксонії соціял - демократи та християнські демократи. Натомість великих втрат зазнала в обох цих провінціях партія лібералів.

Слід особливо відзначити повну поразку комуністів і націонал - демократів та невдачу безпартійних груп, що виставили на виборах своїх кандидатів. Хоч ці безпартійні групи мали на увазі місцеві громадські інтереси і тому хотіли через своїх обранців мати вплив у самоврядуванні, одначе маса виборців віддала свої голоси великим політичним партіям — християнським демократам і соціял - демократам. Цей факт показує збільшений інтерес німецьких виборців до загальнодержавної політики. З цього можна робити деякі висновки — передбачення щодо недалеких виборів до парляменту.

У виборах в Гессені та в Долішній Саксонії відсотково мали більший приріст голосів християнські демократи, ніж соціял - демократи. Якщо ця течія виявиться і у виборах до парляменту, то християнські демократи мали б шанси випередити соціял - демократів.

Чи здобудуть християнські демократи більшість у парляменті, трудно ворожити. Здається, вони самі непевні своєї перемоги, тому вже тепер роблять пропозиції лібералам, щоб після виборів створити з ними коаліційний уряд і послати соціял - демократів на лави опозиції. Ліберали, однак, цупко тримаються союзу з соціял - демократами. Може тут має вагу озлобленість лібералів на своїх колишніх партійців - послів у парляменті, що перекинулися до християнських демократів.

Є, однак, небезпека, що ліберали у виборах до парляменту не здобудуть 5 відсотків голосів, потрібних для представництва в парляменті, і тоді в бундестаґу було б дві великі партії: християнські демократи і соціял - демократи.

Котра з цих партій матиме більшість у парляменті, ніхто не може вгадати. Дехто вважає, що рішальну ваґу будуть мати голоси нових, молодих виборців, від 18-ти років. Між ними більшість має симпатії до соціял - демократів. Але „виборча аритметика" неоднакова в окремих провінціях Німеччини: в промислових районах мають перевагу соціял-демократи, в околицях сільських — християнські демократи. Рішальний день — 19 листопада — покаже, який буде політичний склад нового парляменту Німеччини, і хто стоятиме на чолі її уряду: Віллі Брандт чи Райнер Барцель.

Студенти за Демократичну Акцію ліво - ліберального напрямку поставили й оголосили свою „обчислену" прогнозу, сперту на числі студентів у конґресових дистриктах, згідно з якою бодай 40 консервативних послів повинно програти.

Та поволі приходила реалізація дійсного стану. Наперед виявилось, що молоді люди не надто охочі мішатись у виборчу політику, і їх реєстрація йшла дуже мляво. Навесні 1972 року обчислювано, що тільки 2-3 мільйони нових виборців уже зареєструвалось — з усіх 25 мільйонів управнених, і що треба очікувати, що до листопада зголоситься 65 відсотків, але що тільки 42 відсотки з усіх управнених молодих піде справді до виборів. Партійні передбачування також були, здається, поверховні. Передусім було очевидною помилкою оцінювати становище і погляди молоді з того, що ділялося й голосно говорилось на кемпусах університетів або на вулицях міст під час демонстрацій. Згідно з цензусом із цих 25 мільйонів потенціяльних нових молодих виборців тільки 5.8 мільйона студентів, 900.000 учнів гайскулів, 1.8 мільйона безробітних, 13.8 мільйона працюючих, решта військові і т. д.

Дослідження показали передусім велику різницю між поглядами студентів і робітників. Коли студенти керуються теоріями, ідеями або абстрактними уявами, робітники в більшості думають практичними к а теґоріями власної користи (вони працюють на життя, а не гуляють по кемпусах за гроші батьків); фармерські сини середнього заходу країни думають у великій мірі так, як

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПРОПАҐАНДА ДЛЯ ДІТЕЙ

„Культура і життя" в числі з 12 жовтня назвала кілька вистав Лялькового Театру у м. Миколаєві: в'єтнамська казка під назвою „Повсталі джунґлі", п'єса про безстрашних юних партизан Шуру Кобера і Вітю Хоменка „Війна з страхолюдами" автора Е. Январьова, вистава російського автора Антокольського „Сказ про слово міцне, червону зірку, барабани гучні", а „в портфелі театру є „Чарівна Галатея" угорських авторів".

Леонід Полтава

НЕДОРІД ЧИ СИСТЕМА?

Цього року в Совєтському Союзі великий недорід. Якраз у році відзначування 50-річчя з часу створення баґнетами й облудними обіцянками Совєтського Союзу — немов сама природа змовилася проти Москви: люті морози, важкі дощі, потім ще важчі посухи, включно з пожежами, що в Підмосков'ї охопили тисячі гектарів... З Казахстану, де закінчують жнива, інформують, що там удень дощі, а вночі — приморозки...

Недороди з більшою чи меншою періодичністю трапляються в кожній країні. Люди навчилися багато чого передбачувати і багато з чим боротися, але насправді змінювати природу можуть дотепер лише комуністи, і ті на словах. Людина є сама частиною природи, і її завеликі втручання в оточення може викликати більше хворобливих процесів, чим позитивних. Можна і треба сказати, що в СССР частина недородів, посушливих років в Україні викликана безоглядним вирубуванням решток лісів на Волині, на Поліссі та головно в Карпатах, де тепер, здається, таки опам'ятались і п о ч и н ають більш - менш плянувати грабунок. Але врешті-решт за „фокуси" природи не можна обвинувачувати Москву, в цьому питанні вона на такій самій ласці матері-природи, як і кожне інше місто чи країна. Що справи в СССР дуже кепські, видко з газет. Їх багато, бо це не інформатори, а пропаґандисти, тож візьмім лиш одну — московську „Правду". У числі з 7-го жовтня є повідомлення, заяви, навіть статті на тему хліба. „Останні гектари" — повідомлення з Казахстану, де на 22 мільйони гектарів зібрано майже 21, залишився ще ніби один мільйон, „а погода така, що зранку дощ, а ввечері падає сніг"... Те, що скосили раніше — мокре й починає пріти, псується, а нескошене — також псується, на стеблі. Інша вістка „Поповнюються запаси кормів" для худоби на Дону. Вони поповнюються, але „важким був цей рік на Дону: сувора зима і гарне літо погано відбились на урожайності зернових культур". З вістки виходить, що не буде чим годувати скоту. Є ще й велика стаття під наг. „У кожній зернині — труд людини". У ній наводиться десятки уривків із листів читачів „Правди", які в один голос домагаються карати тих, хто викине шматочок сухого чи й цілого хліба, бо це „народне добро". У листах повідомляють, в тому і з України, що у деяких містах вже організували збирання харчових відпадків, які везуть у колгоспи і там ними годують худобу. „Правда" заохочує поширювати таку практику, бо „витрачати хліб треба економно, розумно", і треба „поставити суворі вимоги до тих, хто не береже хліба".

Неврожайний рік в СССР випав не лише з 50-річчя створення СССР, але і в 30-річчя штучно викликаного Москвою голоду в Україні, у 1932-33 роках. Це не має нічого спільного з природою, це — випадок. Та є щось, що має дуже багато чого спільного з самим поняттям Москва і ЦК КПСС. Чому?

Совєтська влада зліквідувала приватну власність на землю, завела колгоспи та радгоспи, які заледве можуть самі себе оплатити й заледве можуть прогодувати країну з 240 мільйонами населення. Досить одного неврожайного літа, як у „передовій країні соціялізму", наче у напіврозвиненій Індії — відразу ж виникає якщо не голод, то голодова ситуація. А ситуація в цьому році, коли навіть у великих містах восени немає картоплі, крупів тощо, служить пашпортом, виказкою для цілої системи, заведеного Москвою — заради контролі поневолених народів — так званого комунізму.

У кінці варто нагадати, що коли в СССР стався недорід — тоді полетів із червоного московського трону Хрущов. Брежнєву вдалося купити в багатої Америки хліба майже забезцінь на сотні мільйонів долярів. Але чи це врятує бюрократичну шкіру цього чергового вождя московського централізму і в е л икодержавного шовінізму?

Б. Кравців

БОГДАН ЛЕПКИЙ — ПОЕТ ГАЛИЦЬКОГО ПОДІЛЛЯ

(1)

Назва цієї статті може викликати заперечення: немає Галицького Поділля, є одне тільки українське, золоте Поділля, від Золотої Липи починаючи — до окраїн Буджацького степу між Дністорм і Богом, із Зборівщиною, Т е р е бовельщиною і Збаражчиною, з Вінниччиною, Кам'янеччиною і Брацлавщиною. Дехто ж може опонувати :навіщо розрізняти це якісь окремішні області в межах Галичини, Західньої України?

А проте, Галицьке Поділля існувало. Протягом XIX і початку XX століть, до другої світової війни, в добу Маркіяна Шашкевича, Омеляна Огоновського, Богдана Лепкого воно було окремішною реальністю, із своїм окремим типом людей, говірками, побутом, кліматом і настроєм. Усім цим відрізнялося воно не тільки від Львівщини, Волині, Підгір'я і Покуття, але й від потойбічного „справжнього" історичного Поділля, того за Збручем, що його співцями були Степан Руданський, Анатоль Свидницький, Леонід Мосендз... Охоплювало це Галицьке Поділля і Зборівщину, і Тернопільщину, і Збаражчину, і Підгаєччину, і Чортківщину, і серцем цього Поділля була Бережанщина з її Золотою Липою.

Народжений дня 4 листопада 1872 року в селі Кривенькому і провівши свої перші дитячі роки в селі Крегульці на Гусятинщині, усе своє свідоме вже дитинство і хлоп'ячі та парубоцькі роки Богдан Лепкий пережив у селах Поручині і Жукові, Бережанського повіту, вчащаючи до гімназії в Бережанах. Природа цієї околиці, її люди і їх побут стали ґрунтом, що на них виріс і розвинувся Богдан Лепкий, як поет і письменник, і переживання тих років поклали тривкий відпечаток на всій його літературній творчості і поетичній, і прозовій. Клімат цієї подільської глуші, закутини „Богом і людьми забутої", далекої від світу і його подій, задивленої в землю і в себе, із її своєрідним чаром, надиханим смутком і тугою, визначив і ввесь характер творчости Богдана Лепкого, як поета осени, тихої любови і туги за минулим.

Зокрема в и р і ш а льний вплив на поезію Богдана Лепкого мав Поручин із його красвидом, с е л я н а ми, фолкльором, б а т ьківською хатою. Всі ці елементи стали основними мотивами пізніших його творів, писаних уже здебільша поза Україною, в Кракові, Вецлярі, Берліні і знову в Кракові.

Наймолодший брат Богдана Лепкого, Лев, так описує село Поручин 1890-их років у своїх друкованих у часописі „Наша Мета" 1952 р. спогадах „Дещо про молодість Б. Лепкого":

„Поручин тодішній — це справжня закутина, Богом і людьми забута. Далеко від шляху, від повітового центру, Бережан, ще дальше від залізниці.

„Та мав він свій чар. Між двома горами розкинений. Серединою потічок пливе, сонливо плюскотить, немов йому і неспішно до Золотої Липи, а потім до Дністра. І поручинські селяни теж такі. Вони якісь тихі, задумчиві, хоч роботящі та повільні. Їм не спішно. Час не втече! Врешті, нічого спішитись. Жили, як і їх предки — все одно до смерти. Новаторства не знали. Одягались по-давньому . . .

„Поручинці не лише ношу зберігали. Зберігали й предківські духові надбання — обряди, звичаї. Зимою обходили Андрея, на Різдво колядували, на Щедрий Вечір (Йордан) щедрували. Колядували хлопці, щедрували дівчата. Обходили і весняні та літні свята. Виводили веснянки напровесну, на Великдень гагілки під старенькою дерев'яною церквою, що на горі за селом, а в Зелені Свята „Купала", що називали „Вільха" . . . Ставили високу „вільху", закосичену вгорі, палили вогонь, співали купальних пісень і топили „Вудала".

„Брат (Богдан Лепкий — Б. К.) про це все згадував залюбки. До смерти, при кожній святочній нагоді згадував Поручин, поручинців, добрих сусідів — приятелів Семка Бідного, багача, шляхтича дяка Я н ч и н ського, змальованого в „Оповіданні дяка", старе п р и ходство, крите ґонтою, з ґаночком на стовпиках. Згадував батька, якого високо цінив та який передчасно зійшов зі світу — як він у затишних, низьких кімнатах проходжувався, снуючи мрію про майбутній національний театр, що обов'язково мусить бути . . . то при „мільовій" свічці . . . читав Шекспіра . . .

„Поручинські настрої мали окремий вплив на брата в його юних літах. Через призму Поручина він дивився завсіди на наше село й тужив за ним".

В цих спогадах увесь зміст і патос літературної творчости Богдана Лепкого, для якого Поручин персоніфікував його „рідне Поділля" і в дальшому всю Україну.

В Поручині йому відкрився світ життя і літератури:

Подільське тихе село
В долині між садами.
Серце моє там росло,
Мов квітка між кущами.

Серце моє там росло,
Світ відчинявся дитині —
Тихе, подільське село,
Мені ти снишся нині.

Про Поручин Богдан Лепкий думав, пишучи свій цитований і рецитований потім часто „Заповіт", що в ньому з „вітром рідного Поділля", який колисав його колиску, він сплив уже і „степового запаху зілля", і „звук підгірської трембіти", і „крик недоленого люду".

(Далі буде).

НАГЛА І НЕВІДКЛАДНА СПРАВА — УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ! НА ВСТАНОВЛЕННЯ ТРЬОХ КАТЕДР ПОТРІБНО $1,800,000.00; ДОСІ ВПЛИНУЛО — $1,320,315.52; ДО КІНЦЯ ЦЬОГО РОКУ ЩЕ ТРЕБА ЗІБРАТИ $479,684.48

Д-р Василь Лев

СТОРІЧЧЯ НАРОДИН БОГДАНА ЛЕПКОГО

З початком листопада цього року припадають соті роковини народження Богдана Лепкого. Народився 9-го листопада 1872 р. в с. Кривенькому на східньо-галицькому Поділлі, помер 21-го липня 1941 р. в Кракові, де його поховано.

Українське громадянство відзначає цю пам'ятну річницю великого Сина України, поета - письменника, педагога, ученого та громадського діяча, автора великої мазепинської епопеї влаштовуванням конференцій і сходин із доповідями про поета й рецитаціями його творів та концертами.

Заходами фундації ім. Богдана Лепкого при Науковому Товаристві ім. Шевченка і фінансуванням д-ра Романа Смика з Ковл Сиіі, Ілл., видано ювілейні коверти з ілюстраціями з життя і творчости Лепкого проєкту й виконання дружини д-ра Смика, пані Лідії. В центрі ілюстрації знімка Богдана Лепкого у віці 60 років. Вгорі зліва церква, приходство і перша читальня, т. зв. „дяківка", що її заложили Лепкі в с. Жуків, де виростав поет, далі рідні поля та сірі шнурки журавлів над ними — ілюстрація до улюбленої пісні УСС-ів „Журавлі". В центрі з лівого боку герб гетьмана Мазепи, державного мужа — символ тетралогії „Мазепа". По правім боці поета — палітра, символ його малярського таланту. Книги й розгорнена збірка поезій символізують літературний доробок Богдана Лепкого, як поета, белетриста, мемуариста, перекладача, вченого, літературознавця і критика. Зліва внизу — Бережанський ратуш, де містилася гімназія, до якої ходив Богдан Лепкий, а опісля вчителював у ній кілька років. З правого боку Ягайлонський університет у Кракові, де Лепкий був професором української літератури.

Крім того заходами тієї самої фундації видано пропам'ятні філателістичні бльочки з літературном оформленням проф. Романа Завадовича та філателістичного дорадника редактора Степана Кікти у виконанні п. Ліди Смик. На бльочку вміщено двічі портрет Лепкого із описом його місця в українській культурі українською й англійською мовою та з двома цитатами з творів поета: „Для України треба не тільки вмирати, але й жити!" („Полтава", II) і „Хто борбу веде — поборе! Хто терпить лиш — тому горе"! Бльочок друкований на білому гумованому папері темнобронзовою фарбою, перфорований.

Крім того, чикагська громада під проводом панства Смиків, проф. Завадовича й інших чільних громадян старшого й молодшого віку влаштовує урочисту конференцію з доповідями, живим словом до текстів Лепкого й виставою Лепкіяни.

23-го вересня ц. р. під час тижня української культури, влаштованого Відділом УККА в Нюарку, Відділ АДУК підготовив вечір, присвячений 100-річчю народин Богдана Лепкого. Доповідь про поета виголосила вчителька школи українознавства Оксана Тарнавська, під час якої читано його поезії та уривки з прози. Письменниця Дарія Ярославська прочитала спогад „Гість" — про свої зустрічі з Лепким у Черчі. Почесним гостем на вечорі була п. Софія Лепка, поетова дочка. Зворушена гарним вечором, вона поділилася з присутніми деякими спогадами про свого батька, а нашому громадянству високоціненого поета й громадянина. Крім того вона показала присутнім кілька образів роботи батька.

До гідного вшанування пам'яті Богдана Лепкого готується Філологічна Секція НТШ влаштуванням наукової конференції. Доповідатимуть колишні студенти Лепкого: д-р Софія Карпінська — про свого професора в Краківському університеті і д-р Марія Кобринська про взаємини Лепкого з польським літературним і науковим світом у Кракові. Проф. Дам'ян Горняткевич, особистий приятель Богдана і його звеличник, доповідатиме про нього як про мистця-маляра. Проф. Василь Лев прочитає доповідь про деякі аспекти лірики Лепкого. Він написав монографію про його життя і багатогранну творчість.

У Детройті д-р Микола Климишин, також учень Б. Лепкого, який осягнув докторський ступінь в УВУ на основі дисертації „Богдан Лепкий — лірик", влаштовує наукову конференцію на пошану поета з допомогою українських науковців та українців, студентів університету Вейн.

Відділ СУА на Бронксі, Н. Й., та Літературно-Мистецький Клюб у Ню Йорку вже уклали плян святочних вечорів на честь поета, що відбудуться цього року в листопаді або грудні. Плян цих вечорів складається з доповідей, спогадів, рецитацій творів поета й концертних точок та виставок його творів.

Треба сподіватися, що й інші наші установи у вільному світі влаштують конференції або вечори на пошану Богдана Лепкого. З достовірних джерел довідуємося, що в Кракові Українське Суспільно - Культурне Товариство (УСКТ) влаштовує ювілейне свято на пам'ять Богдана Лепкого з ювілейною сесією Комітету слов'янознавства ПАН з відповідними доповідями, академією силами аматорських колективів. В греко - католицькій церкві відбудеться панахида за Богдана і відкриття нагробка на раковицькому цвинтарі. Подібні святкування відбудуться по українських осередках у Польщі.

Українське громадянство в вільному світі має нагоду зустрічатися з ближчою та дальшою родиною поета, вітати її на конференціях, сходинах і вечорах, а зокрема дочку поета пані Софію, що живе в Ню Йорку.

В грудні ц. р. НТШ разом із Братством УСС'ів улаштовує конференцію на пошану брата Богдана Лепкого, Лева (Льоня) в першу річницю його смерти.

В Японії схоплено літак із 126 особами

Токіо. — В минулу неділю 5 листопада — на Далекому Сході був вже понеділок 6 листопада — один замаскований терорист примусив пілота завернути з шляху над Японією назад на летовище під Токіо де він зажадав виплати йому 2 мільйони дол. та відставлення до Куби. Хоча японська поліція оточила літак, проте уряд, маючи на увазі безпеку 120 пасажирів, трьох стюардес і трьох членів залоги, виконав вимогу терориста. Терорист звільнив усіх та пересівся на інший літак, який з 10-ма членами залоги відлетів до Куби. Ціла та драма тривала понад чотири години, під час яких припинено ввесь рух на великому летовищі під Токіо. — Водночас сталася в Японії друга сумна подія, із ще прикрішими наслідками: Вночі у потязі, що віз 760 пасажирів, постала пожежа. Це сталося саме у тунелі довжиною 9 миль. 508 пасажирам уділено лікарську опіку, у поїзді знайшли 28 погорілих тіл, але в 10 годин пізніше все ще не можна було дорахуватися понад 170 осіб.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. Ю. Т., Ст. Пітерсбург: Особистих звернень до суспільства „Свобода" не друкує, навіть у таких благородних справах, як „повернення на батьківщину" небіщиків.

ВШ. П. К. Клівленд: Дякуємо за завваги. Маєте повну правду. У „Свободі" є політики, поети, письменники, літературознавці, але в аритметиці вони таки не дуже сильні.

ВШ. Пані М. Г., Філядельфія: Дякуємо за пригадку. „Свобода" радо відмічує нові літературні появи, відмітить і Вашу збірку. Для Вас та для інших маємо також добру новину, вже в короткому часі в „Свободі" періодично появлятимуться короткі і фахові рецензії нашого літературознавця д-ра Луки Луцева на всі ті нові літературні появи, що на таку увагу похвальну чи критичну, в його оцінці заслуговують.

ВШ. Свящ. П. С., Ірвінгтон: Дякуємо за статтю „Безнадійне блукання". Проте „Свобода", що появляється 20-титисячним накладом, воліє не друкувати відповідей і міркувань на тему матеріялів, друкованих в маловідомих публікаціях.

ВШ. О. Н., Клівленд: Повідомлення про стодоляровий бенкет не можемо, на жаль, використати, бо Ви не подали, де він відбудеться.

ВШ. С. А., Савт Оренж: Усе це правда, що Ви написали про „допомогу самітним", але також правдою є, що в результаті таких оголошень в газеті трапляються всілякі зловживання, часом дуже трагічні. Цією справою повинна б зайнятись якась установа, тоді газета могла б допомогти.

ВШ. Н. Н., Каліфорнія: Дякуємо за спомини, але не надрукуємо. Тільки якийсь тяжкий ворог — Ваш або наш — міг Вас намовити, щоб Ви їх писали.

Митрополит Мстислав посвятив могилу...

(Закінчення з 1-ої стор.)

міг прибути, бо занедужав. Прийняття, що відбулося в церковній залі, відкрив голова Представництва Державного Центру УНР в ЗСА, дир. Іван Крамаренко, який передав дальший провід редакторові Іванові Кедринові. Одиноким офіційним промовцем був колишній прем'єр, формально голова Виконного Органу УНР на чужині, д-р Кость Панківський, який у красномовній формі подав сильвету Андрія Лівицького, як колишнього громадського діяча й революціонера та пізнішого державного мужа з винятковим хистом політичного передбачування та вмінням співпрацювати однаково з однодумцями, як і інакодумаючими. — Коротко забирали слово кол. член Української Центральної Ради й кол. міністер УНР І. Паливода, генерал П. Самутин, П. Лимаренко, І. Дончук, М. Вайда, о. Іляшенко, інж. І. Шабельський, полк. І. Самойлів і Гр. Яремчук. Митрополит Мстислав висловив вдячність і признання всім тим, що причинилися до спровадження тіла і домовини президента А. Лівицького з Німеччини до Америки. На закінчення прийняття дир. І. Крамаренко подякував всім приявним, зокрема хорові під керівництвом проф. І. Завітневича. — На посвячення пам'ятника прибули делеґації від організацій молоді Пласт і ОДУМ з прапорами, як теж комбатантські організації ОбВУА і кол. вояків І Української Дивізії УНА з прапорами. Приявним був теж бойовий прапор 3-ої Залізної Дивізії, переховуваний у Музеї при Церкві-Пам'ятнику у Бавнд Бруці. Між гуртом колишніх військовиків були три генерали — А. Валійський, П. Самутин і П. Шандрук. Загалом було приявних яких 300 осіб.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Стефана Скремета

пересилають на Фонд Українських Студій Університету Гарвард:

Родина Федаків, Детройт	$50.00
Марія і Андрій, Бріджпорт	20.00

Помер Стрілець Січовий за морем — в далекій чужині,
Сиві дюни тільки просять — передать поклін Вкраїні.

З безмежним жалем і сумом повідомляємо Рідню і Знайомих, що 2-го жовтня 1972 року по Волі Божій в Чикаґо, Ілл. відійшов у Небесний Вирій, проживши 72 роки, наш Найдорожчий Нольо, кол. ст. стрілець 1-го кінного полку УСС і учасник Визвольних Змагань, скиталець і в'язень німецького конц. табору в Калі

ЕМАНУЇЛ РИБАК

Родився в Монастириськах, Україна, де був членом Просвіти і церковного хору. Помер нагло і несподівано. Похоронений на цвинтарі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Нехай чужа земля буде йому легкою, а по Ньому Вічная Пам'ять!

В безмежному жалю і смутку осталися:

дружина — МАРІЯ
син — РОМАН
брат — НОРБЕРТ з дружиною АННОЮ
брат — ЕВГЕН, лікар в Арґентіні
стрий — ВОЛОДИМИР, д-р м. з Дружиною
сестри — ЯРОСЛАВА і КЛІМА
Рідня в Україні

Молодь була головним виконавцем програми Листопадового Свята і 30-річчя УПА в Джерзі Ситі

(Закінчення з 1-ої стор.)

гимну, що його заінтонував Василь Гела. Відповідну до нагоди молитву провів о. Зиновій Бачинський а Свято відкрив коротким словом голова Відділу УККА д-р Євген Котик. Святочну промову про значення обидвох роковин їх заповіт та наші зобов'язання виголосив д-р Володимир Душник, а слово про УПА мав колишній старшина Андрій Мицьо. За винятком виступів соліста-баритона Юрія Федорова та Володимира Осередчука, який виконав на гавайській гітарі кілька народних, стрілецьких і повстанських мелодій в супроводі Мирона Яцуся на звичайній гітарі, мистецьку програму Свята виконала молодь: тріо бандуристів (Маруся Фесьо, Василь Фесьо і Галя Білик), десяток юних бандуристів при УНДомі під проводом Марусі Фесьо та юні декляматори згадана вже Оленка Певна, Оля Бойко і вибрані учні місцевої парафіяльної школи. Д-р Є. Котик на початку програми представив приявних на Святі комбатантів українських визвольних змагань: Ігната Бачинського, Олексу Демченка, Володимира Карого, Франца Колодія, Осипа Кейса та Антона Шарана. Свято закінчено співом українського національного гимну.

КОРОТКІ ВІСТКИ

ЩОДЕННА СТЕЙТОВА ЛЬОТЕРІЯ розпочнеться у Стейті Ню Джерзі з кінцем місяця листопада. Крім неї, буде, як звичайно, льотерія тижнева, Щоб квитки не плутались, щоденна льотерія матиме золотисто-помаранчевий кольор, а квитки щотижневої будуть, як і тепер, зеленосинюватого кольору. Щотижнева льотерія дала вже стейтові Ню Джерзі змогу передати 101 мільйон долярів на шкільництво.

У ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНІ ВІДНОВЛЕНО літературний часопис „Літерарні Мєсічнік", що його комуністи закрили після приходу до влади Густава Гусака. Як ґарантію, що той місячник буде триматися „партійної лінії", поставлено на чоло його редакції голову спілки чеських письменників Яна Козака.

ПОЛЬЩА ДІСТАНЕ від Америки 150 мільйонів торговельного кредиту. Таку умову склали польський міністер закордонної торгівлі Тадеуш Ольховський, який переговорював в цій справі з секретарем торгівлі Пітером Пітерсоном у Вашинґтоні.

У ЛІТАКАХ НІМЕЦЬКОЇ „ЛЮФТГАНЗИ" БУДУТЬ сторожі безпеки в цивільних одягах — повідомила та летунська компанія у зв'язку з недавнім схопленням пасажирського літака „Люфтганзи", який летів з Лівану до Греції.

КОМУНІСТИЧНІ КИТАЙЦІ РОЗСТРІЛЯЛИ яких 2.000 людей у зв'язку зі змовою колишнього заступника Мао Тсе-тунга Ліна Піяо, який сам згинув в катастрофі літака, яким втікав з Китаю до Совєтського Союзу почерез Манджурію. Коло 37.000 військовиків і цивільних осіб були переслухувані після виявлення змови.

МОЛОДЕЧИЙ СФІНКС

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Їхні батьки: консервативно і керуючись економічними інтересами. Безробітні мають свої проблеми, молоді одружені жінки з дітьми мають теж питоменні відчування.

Усе це не дозволяє розраховувати на нову виборчу молодь як на суцільний ліберально - демократичний бльок. Останні опитування (наприклад, столичного журналу „Вашинґтон Пост", який, як відомо, є демократичного напрямку) показують, що хоч більшість студентів голосуватиме за демократів, всього 2/3 з них беруть активну участь у виборчому процесі; 75 відсотків робітників пасивні в кампанії, але становитимуть силу при виборах. Вони в більшості за Ніксона. Який буде вислід цього? Обчислення звичайно приблизні, часто помилкові або, якщо правдиві під час дослідження, підлягають несподіваним змінам. Новий американський виборець потужним числом 25 мільйонів, залишається надалі таємничим сфінксом. Може вибори 7-го листопада 1972 відкриють йому уста.

юст.

В Міннеаполісі відзначають 40-ліття священства о. шамбеляна д-ра С. Кнапа

(Закінчення з 1-ої стор.)

снування школи і культурного осередку, а в 1947 році здвигнення нової церкви.

В червні 1952 року о. Шамбеляна призначено на пароха церкви Св. Івана в Детройті. Так як передше, він знову здобуває успіхи: сплачує довг за шкільний будинок, набуває новий манастир і нове приходство коло церкви.

В 1956 році ювілят переходить на нове місце, до парафії Непорочного Зачаття в Гемтремку, Мічіґен, коли від неї відійшов Кир Йосиф на єпископа помічника. Тут також допомагає у викінченні нового приходства і сплачення боргів, закуплює площі під будову середньої школи і монастиря для сестер. Відкриття першої в Америці української католицької середньої школи для хлопців і дівчат було чи не найбільшим дотеперішнім успіхом цього трудолюбного священика. За цей труд і службу своїй церкві і її вірним, Папська столиця в червні 1962 року дала йому звання монсеньйора і папського шамбеляна. Також цього року, отець Шамбелян переходить на нове місце пароха катедри Св. Миколая в Чикаґо. Тут зразу, побачивши потребу приміщення для старших громадян він ініціює збіркову акцію на придбання такого дому. Непередбачений переїзд до Міннесоти не дозволив йому успішно завершити це добре діло.

До Міннеаполісу приїхав Шамбелян у вересні 1964-го року, де став парохом невеликої церкви Св. Константина. Збудована нашими першими поселенцями церковця далеко не відповідала потребі на багато збільшеній українській католицькій громаді. Побачивши цей ревний душпастир зразу заініціював кампанію збірки на будову нової церкви. За короткий час, тільки вісім років, завдяки ініціятиві пароха і великій жертвенності вірних, українська громада є сьогодня власником нової імпозантної церкви, приходства і приміщення на музей церковного і народного мистецтва імени Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа Сліпого.

Нова церква Св. Константина це вже друга церква збудована з ініціятиви цього енергійного священика нашої громади. Цей факт підчеркнув також Єпископ Кир Ярослав Габро. Під час урочистих посвячень цього нового Божого храму Владика ствердив, що о. Шамбелян Кнап за свою жертвенну працю увійде в історію як будівничий українських церков в Америці.

Також вірні української Католицької Церкви звернули увагу на цю повну саможертви працю свого пароха. Для виявлення своєї вдячности і пошани вони урочисто відсвяткували сороклітній ювілей цього доброго душпастиря і цею дорогою вискажуть признання за жертвенну службу о. шамб. д-ра Степана Кнапа для рідної церкви і українського народу.

Ніксон і Роджерс переконані, що швидко буде мир у В'єтнамі

(Закінчення з 1-ої стор.)

ґатом Ле Дуком То, ЗСА підписали з Північним В'єтнамом окремий договір про відкликання американських військ і звільнення американських полонених, після чого окремо переговорюватиме Південний В'єтнам і В'єтконґ і, у третій стадії, окремо підписали б договір Південний В'єтнам, Північний і В'єтконґ. Але швидко потім із Сайґону заперечено, наче б Нґуєн Ван Тієу відмовлявся рішуче приступити до договору, що його виготовлять ЗСА і комуністи. Йдеться тепер про те, щоб дістати запевнення від комуністів, що вони відкличуть коло 35.000 свого війська з північних провінцій Південного В'єтнаму — це найбільша загроза, що комуністи можуть зірвати перемир'я. У Сайґоні відбулася велика публічна манiфестація солідарности з президентом Нґуєном Ван Тієм.

Відбулася зустріч громадянства...

(Закінчення з 1-ої стор.)

Яната продовжувала свою працю і на еміграції. Про свої наукові успіхи доповідала сама пані Яната, яка спочатку так захопила присутніх, що слухали її з захватом. Мирослава Ласовська, відома письменниця, подала літературну характеристику Алли Коссовської-Давиденко, відомої авторки цікавих оповідань та збірок поезій. Сама поетка прочитала 10 своїх поезій, як потверджували ту характеристику, що її почули читачі з уст письменниці М. Ласовської. Відомий у вільному світі письменник гуморист Микола Понеділок, який безперечно є найпопулярнішим українським автором, виголосив пеан про автора нової книжки про Василя Стефаника д-ра Луку Луцева. Після М. Понеділка, мав ще говорити д-р Лука Луців, та він заявив, що не хоче охолоджувати того гарячого настрою, який викликав своїми словами М. Понеділок. І присутні мали нагоду почути, що автор книжки про В. Стефаника мав слушність. Коли М. Понеділок прочитав один розділ із книжки Л. Луцева під з. „Давня година", присутні були мов зачаровані словами В. Стефаника, поданими М. Понеділком. Між виставленими книжками були три примірники праці Л. Луцева „Василь Стефаник — співець української землі", і їх зараз купили. Присутні настирливо просили М. Понеділка, щоб він вступив хоч із одним пунктом своєї програми, та він заявив, що прибув до Бруклина, щоб вшанувати д-ра Луцева, а не себе. Вкінці він погодився оповісти один гумористичний епізод із життя Васеля Стефаника, що його він чув від наймолодшого сина В. Стефаника, який живе в Едмонтоні. В мистецькій частині виступав маестро Лев Рейнарович зі своєю донею Аней Рейнарович-Борисенко. Їм акомпаніювала пані Леокадія Пелех-Турцер. Пані Марія Стефанишин подякувала письменникам і науковцям та всім, які брали участь у виконанні програми та всім, що причинилися до її успіху.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 12- ЛИСТОПАДА 1972 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ, 327 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. Проситься членство прибути, бо є важні справи. — П. Дзюба, гол., М. Лилак, кас., В. Попович, секр.

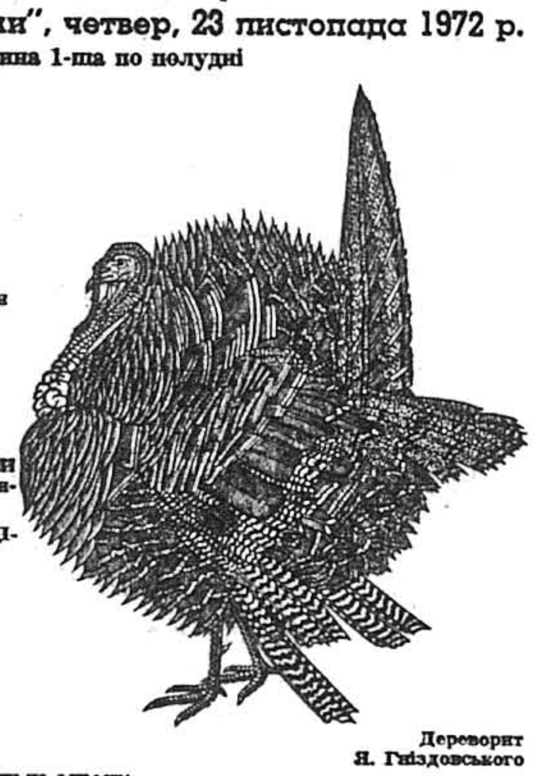
ДЕТРОЙТ. Міш. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, гол., П. Федик, фін. секретар.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва М. Грушевського — 219 Відд. від 9:30 до 10:30 ранку в залі церкви 7th Day Adventist Church, Norman Rd & Irvington Ave. Проситься чл. прибути. — Мери И. Юров, секр.

Дереворит Я. Гніздовського

ТАРЗАН, Ч. 6838. Вождь Улі товаришитиме Тарзанові

Вождь Улі наполягає, щоб разом зі мною стежити за торгівцями зброєю, Наомі. Генерал Ітс погоджується, під умовою, що Улі замаскується, як дикун. Він не хоче, щоб ті злочинці, розпізнавши його — схопили нашого найважливішого головного вождя!

А я не хочу, щоб вони схопили тебе, чи нанесли тобі якусь шкоду, Тарзане!

Ми йдемо, щоб шпигувати за ними, щоб дістати докази, а не щоб воювати з ними!

Все, що ти хочеш, Тарзане, є добре ... як завжди — куди-небудь ти підеш — моя любов йтиме з тобою ..,